

Giáo dục “Đạo đức cách mạng” cho sinh viên Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên qua học tập môn Tư tưởng Hồ Chí Minh

Phạm Tùng Hương*

*Khoa Khoa học cơ bản, Trường Đại học Nông lâm, Đại học Thái Nguyên

Received: 14/02/2024; Accepted: 23/02/2024; Published: 29/02/2024

Abstract: High-quality human resources are the key issue for our country to complete the process of industrialization and modernization. Requirements for good human resources must ensure comprehensive moral, intellectual, physical and aesthetic development. One of the ethical education methods being implemented in schools is to study and follow President Ho's example. At Thai Nguyen University of Agriculture and Forestry - the module "Ho Chi Minh's Thought" plays a key role in training "revolutionary ethics" for students.

Keywords: Ho Chi Minh's ideology, ethics, revolutionary ethics, training, education

1. Mở đầu

Nguồn nhân lực chất lượng cao là vấn đề mấu chốt để nước ta có thể hoàn thành quá trình công nghiệp hóa - hiện đại hóa. Yêu cầu đối với nhân lực tốt phải đảm bảo sự phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất và thẩm mỹ. Một trong những phương pháp giáo dục đạo đức đang được thực hiện trong các nhà trường là học tập và làm theo tấm gương Hồ Chủ tịch. Tại Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên - học phần “Tư tưởng Hồ Chí Minh” giữ vai trò chủ đạo để rèn luyện “đạo đức cách mạng” cho sinh viên (SV).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của học phần “Tư tưởng Hồ Chí Minh” đối với việc giáo dục “đạo đức cách mạng” cho SV

Đứng trước những tác động tiêu cực của kinh tế thị trường, học phần “Tư tưởng Hồ Chí Minh” cùng với 4 phân môn lý luận chính trị đã được đưa vào giảng dạy tại các trường cao đẳng, đại học trên toàn quốc để khẳng định “Tư tưởng vĩ đại của Người cùng với chủ nghĩa Mác - Lênin mãi mãi là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng và cách mạng Việt Nam, là tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta”.

Học phần cung cấp một cách hệ thống những quan điểm cơ bản, toàn diện và sâu sắc của Hồ Chí Minh về cách mạng Việt Nam; quá trình Đảng Cộng sản Việt Nam đã “hiện thực hóa” vào thực tế. Thông qua môn học để nâng cao nhận thức chính trị và lý tưởng cách mạng cho SV. Từ lý luận và thực tiễn hành động của Hồ Chí Minh thành tấm gương sáng để thế hệ trẻ học tập và noi theo.

Nội dung học phần có những đặc trưng riêng biệt

để giáo dục “đạo đức cách mạng” cho SV. Cụ thể như sau:

- Một là, về mặt lý luận, Hồ Chí Minh là nhà đạo đức học vĩ đại, Người đưa ra quan điểm về chuẩn mực và nguyên tắc xây dựng đạo đức cách mạng riêng biệt; không chỉ mang ý nghĩa khoa học mà còn có ý nghĩa nhân văn lớn.

Suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, vấn đề giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên và thế hệ trẻ luôn được Người coi trọng. Đó chính là gốc rễ, là nền tảng của người cách mạng. Người khẳng định “Làm cách mạng để cải tạo xã hội cũ thành xã hội mới là một sự nghiệp rất vẻ vang, nhưng nó cũng là một nhiệm vụ rất nặng nề, một cuộc đấu tranh rất phức tạp, lâu dài, gian khổ. Sức có mạnh mới gánh được nặng và đi được xa. Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng, mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang”[1]. Đối với thế hệ trẻ, Người căn dặn: “Đảng cần chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho đoàn viên và thanh niên, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên”[2].

- Hai là, về mặt thực tiễn, Hồ Chí Minh là một tấm gương sáng về nề nếp kỷ luật, phong cách làm việc, trong sinh hoạt, giao tiếp. Người đã cống hiến trọn đời cho sự nghiệp của dân tộc, là người đầy tớ trung thành, tận tụy của nhân dân. Qua tấm gương sống đó, từng chuẩn mực đạo đức về mặt lý thuyết của Người được hiện thực hóa, đi sâu vào lòng quần chúng, có giá trị hơn trăm ngàn bài diễn văn đề tuyên truyền. Người sống mãi với bao thế hệ Người Việt

Nam, “Người là Cha, là Bác, là Anh” của mỗi gia đình Việt. Dù Người đã đi xa gần 60 năm nhưng những hình ảnh giản dị, với tư cách đạo đức sáng ngời ấy vẫn còn hiện hữu trong tâm trí những người con đất Việt, nên khi giảng dạy về đạo đức, nhất là đạo đức cách mạng Hồ Chí Minh sẽ không trừu tượng, nặng nề mà rất gần gũi và cuốn hút. Đêm này rất thuận lợi để giáo dục cho SV.

- *Ba là*, trong những năm gần đây, Bộ Chính trị Ban chấp hành Trung ương Đảng, Ban Tuyên Giáo... phát động nhiều cuộc thi trực tuyến và trực tiếp dành cho học sinh, SV để nâng cao hiểu biết cũng như học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, như: “Tuổi trẻ học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”; “Ánh sáng soi đường”; “Bác Hồ trong trái tim tôi”... đã thực sự tạo ra được những hiệu quả thiết thực trong việc tuyên truyền, giáo dục và nâng cao đạo đức cách mạng. Trong các trường Cao đẳng, Đại học, các giảng viên lý luận chính trị trong đó có giảng dạy học phần tư tưởng Hồ Chí Minh góp phần to lớn trong việc đưa lại hiệu quả cho cuộc vận động học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh trong SV.

2.2. Nội dung giáo dục “đạo đức cách mạng” cho SV thông qua giảng dạy học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh

Một là, giáo dục “lý tưởng sống” cho SV qua tư tưởng và cuộc đời hoạt động cách mạng của Hồ Chí Minh.

“Lý tưởng sống” là mục đích của cuộc sống mà con người mong muốn đạt tới, có tác dụng định hướng cho các suy nghĩ, hành động, lối sống và cách ứng xử của con người. Trích lời nhà văn người Pháp - Đi-đơ-rô: “Nếu không có mục đích, anh không làm được gì cả. Anh cũng không làm được gì vĩ đại nếu mục đích tầm thường”. Vậy nên, lý tưởng cao đẹp sẽ làm nên những điều vĩ đại. Với thanh niên, SV Việt Nam hiện nay, việc xây dựng nhân cách và bồi đắp lý tưởng cách mạng trở nên vô cùng cần thiết.

Mọi tinh hoa của con người Việt Nam được kết tinh trong Hồ Chí Minh. Từ thuở nhỏ, chứng kiến cảnh nước mất, nhà tan, các cuộc khởi nghĩa bị chìm trong biển máu; Người đã nung nấu một hoài bão to lớn là giúp cho dân tộc thoát khỏi ách xiềng xích, nô lệ, đem lại tự do, hạnh phúc cho đồng bào. Và đến tận những thời khắc cuối cùng của cuộc đời, Người vẫn đau đáu trong tim “Làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành”[3].

Con đường nào cho dân tộc Việt khi mọi con đường trước mắt đang bế tắc? Người quyết định xuất dương. Theo dấu chân Bác qua lời thơ của Chế Lan Viên, chúng ta sẽ thấy rõ suy nghĩ khác biệt của Người với nhiều thanh niên Việt Nam lúc đó:

“Lũ chúng ta ngủ trong giường chiếu hẹp
Giấc mơ con đè nát cuộc đời con”.

Lý tưởng lớn nung nấu trong trái tim đã giúp Người rẽ sóng, đạp gió, băng qua mọi chông gai. Với một chàng thanh niên trẻ tuổi, hành trang mang theo bên mình là hai bàn tay trắng, quyết tâm đến một phương trời lạ lẫm để tìm hiểu “kẻ thù” là một quyết định vô cùng quả cảm. Bởi ngày đi thì rõ, ngày về thì không. Từ giây phút bước chân lên con tàu định mệnh, lý tưởng cao đẹp này là động lực cho Người vượt qua bao gian nan, thử thách trong 30 năm bôn ba nơi xứ người để đạt được mục tiêu.

Học tập theo Bác, SV cần được xây dựng và bồi đắp lý tưởng cách mạng cho bản thân mình. Nếu như thời đại của Bác, cần tìm con đường cứu nước, cứu dân thì ngày nay, thế hệ trẻ cần nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão lớn, xung kích, sáng tạo, làm chủ khoa học - công nghệ hiện đại”. Là thanh niên của thời đại mới cần có “giàu lòng yêu nước, có lối sống đẹp và lý tưởng cách mạng, có bản lĩnh văn hóa của con người Việt Nam, giàu nhiệt huyết sáng tạo và tinh thần tình nguyện; ra sức rèn đức, luyện tài, xung kích trên mọi mặt trận nhằm khẳng định vai trò, vị trí của Việt Nam trên trường quốc tế, xây dựng một Việt Nam “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh”.

Một vấn đề đặt ra, do mặt trái của kinh tế thị trường, của sự hội nhập quốc tế, nhiều SV hiện nay chỉ quan tâm đến lợi ích trước mắt, không nghĩ đến lợi ích của tập thể; do lối sống buông thả, đua đòi, tâm lý chán chường do cuộc sống khó khăn, học kém nên cũng mắc phải các tệ nạn xã hội... Để những SV này có thể thay đổi suy nghĩ, hành động cần đặc biệt quan tâm và rèn luyện khi các em học tập môn Tư tưởng Hồ Chí Minh.

Bên cạnh đó, vẫn còn nhiều SV nuôi hoài bão, ước mơ lớn là đóng góp sức mình cho sự phát triển của đất nước, ra sức học tập, rèn luyện, sẵn sàng xông pha trước mọi công việc; Họ chủ động trong lao động sản xuất, hoạt động tình nguyện không mệt mỏi vì cộng đồng. Nhìn thấy ở họ sự nhiệt huyết của tuổi đôi mươi, chấp nhận hi sinh lợi ích cá nhân khi có xung đột với lợi ích chung của cộng đồng, Tổ quốc. Với những SV này cần khơi dậy, gọi mở để các em có thêm niềm tin vào con đường các em đã

lựa chọn như cách mà Bác Hồ đã sống và cống hiến.

Hai là, giáo dục đạo đức cách mạng cho SV thông qua nội dung “tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức” - phần 1 - chương 6 của giáo trình môn học.

Hồ Chí Minh đã đưa ra bốn chuẩn mực đạo đức cách mạng, đó là:

- Trung với nước, hiếu với dân.
- Cần, Kiệm, Liêm, Chính, Chí công vô tư.
- Yêu thương con người.
- Có tinh thần quốc tế trong sáng

Trong khi giảng dạy nội dung này cho SV, cần phân tích rõ từng chuẩn mực đồng thời liên hệ những nội dung nào còn phù hợp với bối cảnh hiện tại. Ví dụ:

Nội dung thứ nhất: Trung với nước, hiếu với dân. Có thể khẳng định đây là phẩm chất quan trọng nhất, bao trùm nhất. Lịch sử tư tưởng phương Đông ghi nhận khái niệm đạo đức về Trung, hiếu. Đó là “trung quân”, trung thành với vua; mà trung thành với vua cũng có nghĩa là trung thành với nước, vì vua với nước là một, vua là nước, nước là nước của vua. Chữ “hiếu” có phạm vi hẹp hơn là trong gia đình thì con cái phải hiếu thảo với cha mẹ. Kế thừa tư tưởng truyền thống, đồng thời vượt qua những hạn chế cũ, Hồ Chí Minh đã phát triển tư tưởng thành: Trung với nước là trung thành với sự nghiệp giữ nước và dựng nước. Nước ở đây là nước của dân, do nhân dân làm chủ. Điểm đặc biệt trong tư tưởng của Người là đã đặt “dân” ở vị trí tối thượng. Trong đất nước thì “bao nhiêu quyền hạn đều của dân”, “bao nhiêu lợi ích đều vì dân”, “bao nhiêu quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân”, Đảng và Chính phủ là “đầy tớ nhân dân chứ không phải “quan nhân dân để đè đầu cưỡi cổ nhân dân”, với vị thế này so với trước đã hoàn toàn đảo ngược.

Nếu chỉ là nói về vai trò của dân thì có rất ít lãnh tụ cách mạng đưa ra quan điểm giống Hồ Chủ tịch. Nhưng bên cạnh nói, Người còn hành động, tức là “nói đi đôi với làm”. Điều này đã làm cho “tư tưởng Hồ Chí Minh” thành một hiện thực sống động.

Câu nói của Người “Trung với nước, hiếu với dân, suốt đời phấn đấu hy sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành. khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng” - vừa là lời kêu gọi hành động, vừa là định hướng chính trị - đạo đức cho mỗi người Việt Nam không phải chỉ trong cuộc đấu tranh cách mạng trước mắt, mà còn lâu dài về sau.

Với SV, thanh niên hiện nay, cần được giáo dục để họ hiểu những điều sau:

- *Một là, cần trung thành tuyệt đối, bảo vệ lợi ích của đất nước, của nhân dân, của Đảng, của tổ chức*

mà mình tham gia. Khi đất nước không có chiến tranh, thế hệ trẻ được sống trong hòa bình, thì họ cần thể hiện lòng trung thành của mình bằng việc ra sức học tập, nâng cao trình độ để cống hiến cho Tổ quốc, cho nhân dân; hăng hái lao động, sản xuất khoa học - kỹ thuật, văn hóa - nghệ thuật, không sợ khó, ngại khổ, xứng đáng với tinh thần “đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên” trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Sinh thời, Bác có dặn “Việc thiện thì dù nhỏ mấy cũng làm. Việc ác thì dù nhỏ mấy cũng tránh”. Do đó, SV hãy “luôn luôn nâng cao chí khí cách mạng, tin tưởng vào lực lượng và trí tuệ của tập thể, tăng cường đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau.

- *Hai là, sẵn sàng làm trọn nhiệm vụ với Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó. Chiến tranh có thể nổ ra bất cứ lúc nào. “Diễn biến hòa bình” luôn là một chiêu bài của thế lực thù địch vẽ ra để chúng ta lơ là, mất cảnh giác, không có sự chuẩn bị trước. Nên khi đất nước đang hòa bình và phát triển thì vẫn cần được giáo dục để sẵn sàng, tích cực và chủ động không trốn tránh thực hiện nghĩa vụ quân sự. Hiện nay, xuất hiện hình thức “nhập học làm SV” để không phải thực hiện nghĩa vụ quân sự; Tồn tại suy nghĩ chỉ cần đi học, không phải đi lính. Điều này thể hiện sự thụ lùi về đạo đức của thanh niên; coi nhẹ an ninh đất nước; coi thường pháp luật; chủ trương, đường lối của Đảng. Bên cạnh việc phổ biến sâu rộng “Luật nghĩa vụ quân sự” thì tại giảng đường, truyền lửa cho các em về lòng yêu Tổ quốc, mà tấm gương sáng nhất chính là Hồ Chí Minh sẽ phần nào định hướng lại suy nghĩ cho giới trẻ.*

3. Kết luận

Qua môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh, giáo dục, rèn luyện cho SV Trường Đại học Nông lâm có đạo đức, lối sống tốt, sống có trách nhiệm, có ước mơ, hoài bão; có các phẩm chất cách mạng: “Trung thành: Trọn đời trung thành với sự nghiệp cách mạng, với Tổ quốc, với Đảng, với giai cấp; Dũng cảm: Không sợ khổ, không sợ khó; Khiêm tốn: Không nên tự cho mình là tài giỏi, không khoe công, không tự phụ”; Sống có hoài bão, lý tưởng để họ cống hiến xây dựng quê hương, đất nước ngày càng giàu mạnh, phồn vinh, hạnh phúc.

Tài liệu tham khảo

[1] Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, T11 (2011), NXB Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

[2] Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, T15 (2011), NXB Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

[3] Hồ Chí Minh *Toàn tập*, T4 (2011), NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.